

Gram skoles historie:

Den første skole i Gram blev oprettet af grevinde Anna Sophie Schack i 1720. Samtidig med oprettelsen af skolen stillede hun skolehus med beboelse, samt en jordlod til rådighed for læreren. Disse bygninger har formentlig ligget på Sønderbyvej nr. 5.

Billede af skolehuset på Sønderbyvej 5 som det ser ud i dag. Man kan stadig se de to skorstene. Den ene skorsten tilhørte skolerummet, og den anden var til opvarmning af lærerboligen. Bagved huset havde læreren en have, hvor der kunne dyrkes diverse grøntsager til madlavning. Skolerummet vendte ud mod vejen, og læreren boede i den bagerste (hvide) del.

Skolehuset var i 1814 gammelt og brøstfældigt. Den bestod af tre fag skolestue, og en lille stue til skolelæreren og familie, køkken, ovn, skorsten, forstue, spisekammer, og et lille værelse med sengested. Til huset hørte også en kostald og lo. Bagved huset lå kålhaven, som var 1400 alen. Dertil var der så meget land at skolelæreren kunne have en ko på græs om sommeren. Læreren blev aflønnet med 54 rigsdaler om året i 1814, det svarer ca. til 108 kr. samt naturalier i form af rug, boghvede, byg og tørv. De penge der blev udbetalt, kom fra forældrene til eleverne, godset, degnen og Gram mølle. I 1814 var der 70 skolepligtige børn i Gram.

Gennem tiden er skolehusene flyttet flere gange. Senest fra Østergade til Slotsvej. Flytningerne har været pga. pladsmangel, da antallet af børn der skulle undervises, er vokset. Den første skole havde kun et rum til undervisning, men med tiden blev det for lidt, og man måtte udvide. Da der indføres forskellige klassetrin, giver det igen pladsproblemer, da man pludselig ikke kunne nøjes med et rum til undervisning. Det var heller ikke nok med kun en lærer mere. Den første skolebygning på Slotsvej blev opført i 1909. Den lå lidt tilbage trukket fra vejen, med en have ud mod denne, og man anser derfor 1909 som året, hvor skolen som vi kender den i dag blev grundlagt.

(Billede fra bogen "Dengang i og omkring Gram – strejftog i fortiden side 198)

Skolen under opførelsen i 1909.

Skolen indeholdt i underetagen 4 lokaler, plus vaskerum og et disponibelt rum. I tagetagen indrettedes en bolig samt fagllokaler. Indgangen var i midten af facaden ud mod legepladsen. Senere blev en mindre tilbygning opført i sydgavlen. Med tiden blev skolen udvidet med flere bygninger. I 1931 byggede man en gymnastiksal. I 1941, 1956, 1962 og 1970 opførte man flere bygninger til skolen, og i 2006/2007 lavede man en større udvidelse.

I 1921/1922 oprettede man realskolen og skolens navn blev "Gram Borger og Realskole. Dette navn ændrede man senere til Gram skole, som er det navn skolen også har i dag. (Dengang i og omkring gram – strejftog i fortiden side 199)

Skoleinspektør Laurids Hviid Laustsen 1987-2001, fortæller at man ændrede navnet "Gram borger og realskole" i 1972. Laurids Hviid Laustsen var dengang viceinspektør, og beslutningen om navneændringen var en af de første beslutninger, han tog som viceinspektør. Baggrunden for at ændre navnet var, at man ville skabe en opfattelse af at alle lærere betød lige meget, uanset om de underviste i 1. Klasse eller 3. Real. Det skulle sende et signal om større åbenhed overfor eleverne og forældrene. I samme omgang be gravede man realskolelærebegrebet og alle var nu lærere på lige vilkår.

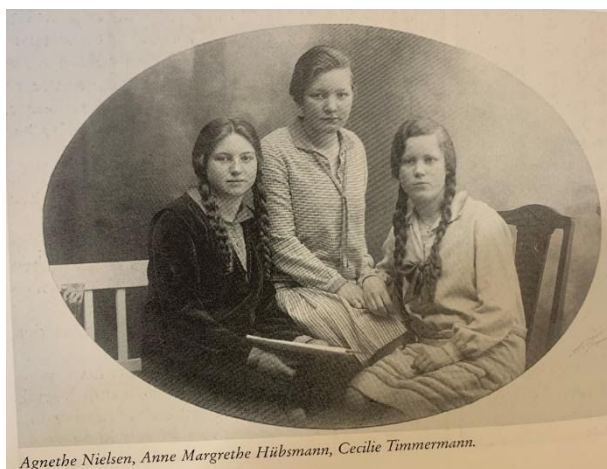
Samarbejdet mellem skole og hjem blev sat i rammer, så både forældre og elever vidste, hvornår skolen indbød til møder og sammenkomster. (Dengang i og omkring Gram – strejftog i fortiden side 204)

(Dengang i og omkring Gram – strejftog i fortiden side 211)

Størrelsen af elevtallet på Gram skole har ændret sig mange gange. Nogle år har der været mange elever og store klasser, hvor tallet andre år har været lavere og klasserne dermed mindre. Da skolen har den alder den har, har der naturligvis været afholdt mange jubilæer, både skolens jubilæer og diverse årganges jubilæer. Af den mere morsomme slags skal nævnes et klassejubilæum i 1969. Her mødte hele klassen op: Anne Margrethe Hübsmann, Agnethe Nielsen og Cecilie Timmermann. Der var altså kun 3 elever i klassen hvilket nok har været den mindste klasse i Gram skoles historie.

(De tre piger fra den mindste klasse i Gram skoles historie.
Dengang i og omkring gram – strejftog i fortiden side 216)

Genforeningen i 1920.

Danmark tabte de tre hertugdømmer: Slesvig, Holsten og Lauenborg til Tyskland i 1864, og den dansk/tyske grænse kom til at løbe lige syd for Kolding. Store dele af befolkningen i Sønderjyllands nordlige del, følte sig stadig som danskere selvom de nu var en del af Tyskland. Efter det tyske nederlag i 1. verdenskrig, blev genforeningen en realistisk mulighed med politisk opbakning. Det sønderjyske spørgsmål havde ikke været en del af den politiske debat under 1. verdenskrig, og det kom derfor som en overraskelse for mange, at det pludselig blev en del af debatten efter 1. verdenskrigs afslutning. Mange var derfor helt uforberedte på det.

” Da Versaillesfreden omsider trådte i kraft, kunne man fastsætte folkeafstemningen i 1. zone, Nordslesvig, til den 10. februar og folkeafstemningen i 2. zone, Mellemslesvig inkl. Flensborg, til den 14. marts. Afstemningen i Nordslesvig gav som ventet et betydeligt samlet dansk flertal, ca. 75 % af stemmerne, og kun ganske få distrikter med tysk flertal. Afstemningen i 2. zone viste et endnu tydeligere tysk flertal, sammenlagt ca. 80 % af stemmerne. Afstemningen i 2. zone var imidlertid ikke samlet, men distriktsvis, men intet afstemningsdistrikt havde dansk flertal.

I Flensborg by var den danske stemmeandel ca. 25 %. Det var en betydelig fremgang i forhold til det sidste valg før Verdenskrigen, men lavere end de forventninger, der efterhånden var bygget op hos mange. I mange danske kredse var der et stort ønske om under en eller anden form at gøre noget for Flensborg, men dette afviste den radikale regering, der ønskede at følge afstemningsresultatet. Disse modsætninger var medvirkende årsager til Påskekrisen i foråret 1920, hvor Christian 10. afsatte regeringen Zahle.”¹

Genforeningen i 1920 havde også stor indvirkning på Gram Skole. Skolen gik fra at undervise på tysk, til nu at skulle undervise på dansk. Inden genforeningen var der en regel om, at der kun måtte undervises på dansk i 2 timer pr. uge. Dette foregik i religionstimerne. Der blev ansat nye lærere efter genforeningen, da de fleste lærere der var ansat inden genforeningen, var tyske. Nogle tyske lærere valgte at flytte til Tyskland efter genforeningen, da de ikke følte sig danske. Undervisningen på de sønderjyske skoler havde inden genforeningen båret tydeligt præg af, at man forsøgte at indføre en ”tysk ånd” i eleverne. Man kan sige, at der blev brugt en form for indoktrinering af de tyske værdier, og man forsøgte at skabe en tysk nationalfølelse. Det virkede ikke så godt i de byer der følte sig danske af sindelag. Størstedelen af befolkningen i Gram følte sig danske, og dette ses af afstemningen i 1920 da man skulle stemme dansk eller

¹ <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/genforeningen-1920/>

mark og 35 stemte Tyskland. Det viser et ret populært at være tysksindet.

Skrevet af Jette Bennetsen.